

KOONNUT LEENI PELTONEN

© SUOMEN KUVAPALVELU

Suomalaiset eivät ole tottuneet nauramaan. Nauraminen särkee kaikki vanhat arvot. Usko auktoriteetteihin on niin voimakasta; eihän Jeesuskaan nauranut, eikä Platon», sanoo emeritusprofessori **Siegfried Jäkel**, joka on tutkinut nauramisen filosofiaa jo vuosia.

»Suomi on Eurooppaan verrattuna vasta murrosiässä. Luulen, että muutaman vuosikymmenen päästä Suomen kulttuuri on jo kehittynyt paremmaksi. Tästä tulee vielä ihan hyvä maa. Valitettavasti en itse taida olla sitä näkemässä», 68-vuotias professori harmittelee.

»Nauru alkaa aivoista, naurukeskuksesta. Olen miettinyt, onkohan suo-

Missä nauru syntyy?

Suomalainen nauru – ei sydäimestä vaan vahingosta. Suomalaiset ovat totinen kansa. Työ tehdään, palkka juodaan. Missä on nauru, kunnan ilakointi?

malaisten naurukeskus jotenkin alkehitynyt.»

»Nauraminen on mielenkiintoista. Se on ihan niin kuin hengittäminen, sille ei voi mitään. Oikeastaan suomen kielen ilmaisu 'minä nauran' onkin harhaanjohtava. Pitäisi sano 'minussa nauretaan' tai 'minua naurataan'. Jokin, mikä on sisälläni,

alkoi nauraa ja siksi minäkin nauran. Ihminen on instrumentti, jota nauru soittaa.»

Nauru on terveellistä

»On olemassa monenlaisia nauruja. Tavallista on vahingonilo. Nauramme, kun naapuri epäonnistuu, kaatuu tai liukastuu.»

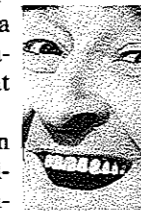
Vahingonilosta puhuu myös

filosofi **Henri Bergson** kirjassaan *Nauru, tutkimus komiikan merkityksestä*.

»Nauru ei tekisi tehtävänsä, jos se tarjoaisi myötätuntoa ja hyvyttä. Puuttuessaan tiettyihin heikkouksiimme ulkoisiin ilmentymiin nauru johdattaa meidät korjaamaan nuo heikkoudet ja näin kehittymään sisäisesti.»

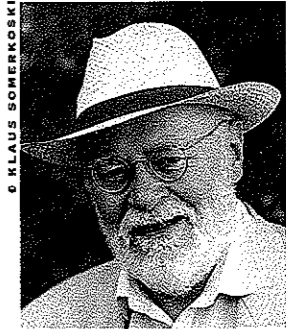
Bergson mainitsee kirjassaan myös, että nauru ei koskaan voi olla täysin oikeudenmukaista. Nauru syntyy omia aikojaan, silmä silmästä -periaatteella. Nauru on sosiaalinen ele, joka alleviivaa hajamielisyttä ihmisissä ja tapahtumissa ja vahvistaa meidät hereille.

»Vahingonilon lisäksi on mahdollista nauraa sym-

patian ja ilon osoituksena, ilman pahoja taka-ajatuksia. Se on naurua hovin vuoksi. Mutta suomalaiset ovat tosikkoja. Useilta puuttuu kyky nauraa itselleen. Harmi, sillä nauraminen on terveellistä. Keuhkot saavat happea ja hyvää energiaa vapautuu», emeritusprofessori Jäkel huomauttaa.

»Olen asunut Suomessa 1970-luvulta lähtien. Jo alussa tein sen ratkaisun, etten opettele suomen kieltä. Kun ihminen alkaa ajatella uudella kielellä, hänen persoonallisuutensa muuttuu, ja minä en halunnut muuttaa persoonallisuuttani suomalaisemmaksi», sanoo Siegfried Jäkel.

Siegfried Jäkel on ihastunut nauruun.

En malta olla kysymättä, miksi sitten pitää asua Suomessa, jos täällä on totista ja kurjaa.

»Asun vain osan vuodesta Suomessa. Asuntoni on Rymättylässä, pienessä saaristokunnassa, joka on romanttinen ja kaunis. Moottoripyörällä kiersin Suomea, mutta sitten jouduin luopumaan siitä terveydellisistä syistä. Päätin asettua Rymättylään, koska täällä ei ole juuri liikennettä, ja saan elää rauhassa», Jäkel tunnelmoi.

Kerran viikossa hän pistää piipuksi. Jäkel kuvailee perusteellisesti, miten piipun polttamisessa tarvitaan kaikkia aiste-

ja. Paras aistimus on se pieni sihahtava humaus, joka kuuluu, kun piippu sytytetään. Harvoin poltettuna piipusta saa parhaat henkoset. Liian usein polttava on himonsa orja. Sama pätee muihinkin nautintoihin: rutiini pilaa intohimon.

»Kesäkuussa meillä on kollegojeni kanssa tapa- na kokoontua Seilin saareen naurusymposiumiin. Vaikka nauraminen sinänsä on ikivanha ilmiö, sitä ei ole paljonkaan tutkittu.»

»Nauramisessa on huomattavia kulttuurieroja. Aasialaiset voivat käyttää naurua naamiona. Kun aasialainen nauraa, hän kätkee minänsä ja katsoo itseään ikään kuin ulko-

puolisena. Naurun ja hymyn taakse voi peittää ajatukset, tunteet ja mielipiteet.»

Teatterissa nauraminen on sallittua. Yleisö nauraa koomiselle sankarille, mutta ei itse kuitenkaan käyttäydy sankarin tavalla.

»Antiikin Kreikassa idiootti tarkoitti ihmistä, joka ajatteli omilla aivoillaan. Idiootti ei siis käyttäytynyt niin kuin yhteisö halusi. Myöhemmin sana on saanut toisen merkityksen. Tarvitaisiin lisää idiootteja – yksilöitä, jotka ajattelevat omilla aivoillaan.»

»Eräs nauramisen tyypeistä on sosiaalinen nauru. Kun kahden nauravan joukkoon liittyy kolmas, joka ei tiedä nauramisen syytä, hän alkaa nauraa tunteakseen kuuluvansa samaan joukkoon. Nauru voimistaa ryhmän koheesiota. Kukaan ei halua tulla suljetuksi nauravan joukon ulkopuolelle.» □

GINDEX STOCK PHOTOGRAPHY, INC.

BRITA NUMMI